

2UG

Εκδόσεις

1882

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΙΔΙΜΟΝ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΖΥΓΑΒΙΝΟΥ Ἱεροδιακόνου

Καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

1875

« Ὅτι δοκιμος γενόμενος λήφεται

» τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. »

(Ἰακωβ. α. 12.)

Καταβαίνει λοιπὸν, ὦ σεβασμιωτάτη τῶν Ἱεραρχῶν χορεία καὶ λοιπὴ φιλόχριστος ὁμήγυρις, καταβαίνει σήμερον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατάντημα, καὶ προστίθεται τοῖς πατρᾷσιν αὐτοῦ καὶ ὁ αἰμύνηστος οὗτος τῆς Χαλκηδόνης Μητροπολίτης καὶ ποιμὴν, ὁ γεράσιμος καὶ σεβαστὸς ἐν Ἱε-

4000

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ράρχαις Γεράσιμος. Ναί! καταβαίνει ὅσον οὐπω· ἀλλ' ἀφοῦ διήνυσεν ἐναρέτως καὶ εὐσεβῶς τὸ μακρὸν καὶ δυσχερὲς τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ βίου στάδιον καὶ ὡς Θεοῦ οἰκονόμος καὶ στρατιώτης στερρόδς μέχρι γήρως ἀγωνισάμενος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας θεοφιλῶς καὶ μετ' ἀφοσιώσεως, ἐγένετο δόκιμος καὶ ἄξιος τῆς ἀμοιβῆς τῶν πόνων, ἐφ' ᾧ καὶ προσέρχεται νῦν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἵνα κομίσηται τὸν στέφανον τῆς ἀγήρω δόξης καὶ τῆς ἀθανάτου ζωῆς· «ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.» Ἀλλ' ἐν τούτοις διατί νῦν τόσῳ λυπηρὸν θέαμα παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων ἡμῶν; Διατί νῦν ἐν μέσῳ τοῦ πανσέπτου τούτου ναοῦ τοῦ Ὑψίστου, ἐν ᾧ ἄλλοτε κατηγλαϊσμένος τὴν λαμπρὰν τῆς Ἀρχιερατείας στολὴν καὶ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων τὰ θεϊότατα ἱεουργῶν, προσέφερεν αὐτῷ εὐλαβῶς τὰς ὑπὲρ τοῦ λογικοῦ ποιμνίου προσφορὰς καὶ λατρείας, διατί νῦν πρόκειται περιβεβλημένος μὲν αὐθις, ἀλλ' ἄπνους ὁμῶς καὶ ἀκίνητος, καὶ τὸ τελευταῖον διὰ νεκρᾶς τῆς χειρὸς εὐλογῶν τὸν τοῦ Κυρίου λαόν; Μυστήριον, ἀδελφοί, ἐν αὐτῷ τελεσιουργεῖται ἐξαίσιον! καὶ λοιπὸν πρόκειται πᾶσιν ἡμῖν εἰς τρανὸν μαρτύριον τῆς εὐτελείας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ τῆς ματαιότητος πάσης περὶ τὰ γῆϊνα τύρβης καὶ προσηλώσεως, ἐπιβεβαιῶν καὶ αὐτὸς μετὰ πάντων τῶν προαποικομένων, ὅτι «πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.» (Ἠσ. μ'. 6.) Ναί· ἀγαπητοί! σήμερον δὲν πρόκεινται ἐνώπιον ἡμῶν οὐράνιαι ἀμοιβαὶ καὶ στέφανοι δόξης καὶ ἀθανασίας! ταῦτα κεῖνται πέραν τῆς παρούσης ζωῆς! Σήμερον ὁ πένθιμος τῶν κωδῶ-

νων ἤχος, τὰ ἐπικήδεια Ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, ἡ σεμνοπρεπὴς τῶν Ἱεραρχῶν χορεία καὶ τοῦ ἐπιλοίπου εὐλαβοῦς κλήρου, ἡ βαρυαλγὴς τοῦ πιστοῦ λαοῦ συνεπισώρευσις, αἱ νεκρικαὶ λαμπάδες καὶ τὰ θυμιάματα κηρύττουσι καὶ τρανῶς μαρτυροῦσιν, ὅτι ὄντως «ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ!» (Α΄. Βασιλ. γ΄. 38).

Καὶ πάντες μὲν ἀληθῶς πενθοῦμεν τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην καὶ ἀνεπανόρθωτον πτῶσιν τοῦ ἀειμνήστου τῆς Χαλκηδόνος ποιμενάρχου· οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ ἀσθενεῖς τὸν θερμὸν προστάτην, τὸ ποίμνιον τὸν καλὸν ποιμένα, ὁ κλῆρος τὸ ἀγλὰν σέμνωμα, οἱ Ἀρχιερεῖς τὸ καλλώπισμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας, ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὸν ἀφωσιωμένον αὐτῇ λειτουργὸν καὶ Ἐπίσκοπον· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ πένθος πάντων προκείσθω ἡμῖν σήμερον καὶ σεμνοτάτῃ ὑπόθεσις λόγων ἐπικηδείων. Διότι ὁ μὲν βίος τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου πλουτεῖ πολλῶν καὶ γενναίων καὶ ἀξιοζηλώτων ἀρετῶν καὶ πράξεων, προϊόντων τῆς ἐνθέρμου καὶ γνησίας αὐτοῦ εἰς Θεὸν πίστεως, ἣν ἐστερέου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἡ Θεία τοῦ Παναγίου Πνεύματος χάρις· ἀλλ' ἡμεῖς, εἰ καὶ γινώσκουμεν, ὅτι πολὺ τῶν πραγμάτων καθυστερήσει κατὰ τὴν ἀξίαν ὁ λόγος, οὐχ ἥττον πεποιθότες εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἐνισχύοντα τοὺς ἀδυνάτους καὶ χορηγοῦντα λόγου δύναμιν, προαγόμεθα νὰ θεωρήσωμεν, ὅσον ἐγχωρεῖ, τὰ σημαντικώτερα ἐν τῷ ἐπιγίῳ βίῳ τοῦ Ἱεράρχου σημεῖα βιογραφικῶς, ὅπως δειχθῇ, ὅτι συνεργὸν καὶ συνοδίτην ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ αὐτοῦ εἶχε τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καθαρὰν καὶ ἀκράδαντον πίστιν, ἥτις

διηνεκῶς ἐθερμαίνεται ὑπὸ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐνοικούσης θείας τοῦ Παναγίου Πνεύματος χάριτος, διὸ καὶ «δόκιμος γενόμενος, λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.»

« Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον » (Ἰωάν. ις'. 33.), ἔλεγεν ὁ Θεάνθρωπος ἡμῶν Σωτὴρ ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ θεοπρεπεῖ καὶ συγκινητικωτάτῃ ἐκείνῃ διδασκαλίᾳ καὶ διαθήκῃ πρὸς τοὺς ἑαυτοὺς μαθητάς, μέλλων ὅσον οὕπω νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῶν σωματικῶς, ἐρχόμενος πρὸς τὸν σταυρὸν καὶ τὸ ἐκούσιον αὐτοῦ πάθος. Ἀληθῶς· θλίψεις καὶ βάσανοι, διωγμοὶ καὶ μαρτύρια μέχρι αἵματος χαρακτηρίζουσι τὴν πρὸς τὸ ἄνω πολίτευμα πορείαν τῆς ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας! Ἀλλὰ καθὼς ἂν ἑνὸς οὐδέποτε ἐπαύσατο τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος, μᾶλλον δ' ὁ ἄρχων τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπιπίπτων μανιωδῶς κατὰ τῆς ἀγνῆς καὶ ἀμώμου νύμφης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὕτως ἂν ἑτέρου καὶ ὁ θεῖος αὐτῆς θεμελιωτὴς καὶ οὐράνιος κυβερνήτης οὐδέποτε διέλειπεν ἀνεγείρων ἐκάστοτε ἐν αὐτῇ τοὺς χρησίμους καὶ δυναμένους νὰ καθοδηγῶσιν αὐτὴν εἰς τὸν γαλήνιον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας ἀσφαλῆ λιμένα. Ἀναθεωροῦντες, ἀγαπητοὶ, τὸν μακρὸν καὶ πολύμοχθον βίον, τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει τούτου Ἱεράρχου, ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ χρησίου καὶ δυνατοῦ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτου, διότι καὶ αἱ περιστάσεις τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ αἱ σπουδαῖαι καὶ πολλαὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίαι αὐτοῦ μελετώμεναι, ἐπιβεβαιούσι μὲν ἂν ἑνὸς τὰ

εὐαγγελικὰ ταῦτα τοῦ Κυρίου λόγια, ἀέν τῷ κόσμῳ
θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κό-
σμον», δύνανται δὲ νὰ χρησιμεύωσιν ἀφ' ἑτέρου ὡς
καλὴ ἀφστηρία ἀγῶνος ἱεροῦ καὶ ἐπαινετοῦ ὑπὲρ τῆς
ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ εὐσεβείας εἰς πάντας, ὅσοι
ζηλοῦσι τὰς πατρώας τῆς εὐσεβείας ἀρετὰς καὶ τοῦ
ἡμετέρου Γένους τὴν ἀληθῆ εὐκλειαν, ὅσοι ποθοῦσι
τὴν ἐν Χριστῷ προκοπὴν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώ-
ματος καὶ τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὸ
ἀξίωμα καὶ τὸ μεγαλεῖον!

Ὡς εἰς δὲ τῶν καλῶν τούτων καὶ στεφανηφόρων
τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῶν τῶν ἀσμένως τὴν πανοπλίαν
τοῦ Θεοῦ ἐνδυσασμένων καὶ τὸν θυρεὸν κατὰ τοῦ ἐχ-
θροῦ ἀναλαβόντων τῆς πίστεως, ἔστω ἡμῖν δικαίως
καὶ ὁ προκείμενος Ἱεράρχης, ἀγλαὸς ὢν βλαστὸς τῆς
ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἀφορμαῖς πολυθαυμάστου Κρήτης,
τῆς εὐκλεοῦς καὶ ἐνδόξου γεννετείας πολλῶν τῇ τε
θύραθεν καὶ τῇ ἔσω σοφίᾳ, τῇ τε ἀρετῇ καὶ τῇ εὐσε-
βείᾳ κεκοσμημένων ἀνδρῶν, οἵτινες ὄντως ἔργῳ τε
καὶ λόγῳ ὠφέλησαν τὸ ἡμέτερον Γένος καὶ δὴ καὶ
ἅπασαν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν χαλεπωτάταις
καιρικαῖς περιστάσεσιν! Ἐξ εὐσεβῶν δὲ γονέων Θεο-
δώρου ἱερέως, Σακελλαρίου τὸ ἀξίωμα, καὶ Μαρίας
γεννηθεῖς (1798), καὶ χριστιανικῶς ὑπ' αὐτῶν «ἐν
παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» ἀνατραφεῖς, παρ' αὐτῶν
καὶ ἐδέξατο ἐκ βρέφους ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῇ καρδίᾳ τὰ
ὄντως πολυτιμότατα καὶ εὐαγγελικὰ τῆς ἀρετῆς καὶ
τῆς εὐσεβείας σπέρματα! Καὶ ταῦτα μὲν, προϊόντος
τοῦ χρόνου, δι' ἐπιμελοῦς πατρικῆς ἐπιτηρήσεως καὶ
καλλιεργείας ἐρριζοβόλησαν ἐν αὐτῷ βαθέως καὶ ἀσφα-

λῶς, ὥς τε ἠδύναντο τυχόντα συστηματικῆς καὶ σπου-
δαίας ἀναπτύξεως καὶ παιδεύσεως νὰ ἀναδείξωσι τὸν
αἰμνηστον δένδρον εὐσκιόφυλλον καὶ πολύκλωνον,
ἀποφέρον ὄντως ἐν καιρῷ αὐτοῦ καρποὺς πολλοὺς καὶ
ἀγλαοὺς καὶ χρησιμωτάτους· ἀλλ' ἡ δυσκολία τῶν
τότε καιρικῶν περιστάσεων ἐλαχίστην παρέσχεν εἰς
αὐτὸν τὴν πρὸς ἐκτενεστέραν σπουδὴν εὐκαιρίαν. δι-
δαχθεὶς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον παί-
δευσιν ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης, ἀρκοῦντως ἐπωφε-
λήθη ἐκ τῆς σπουδαίας διδασκαλίας τοῦ τότε περι-
φήμου διδασκάλου αὐτόθι Γρηγορίου, παρ' ᾧ εἶχε
προμαθητεύσας καὶ Ἀρτέμιος ὁ ἀοίδιμος πρῶτην Πα-
τριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἔπειτα δὲ πρόεδρος Κεστεν-
τηλίου καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἄνδρες. Ἀλλ' ὁ Γεράσιμος
πεπροικισμένος ἐκ φύσεως ὑπὸ πολλῶν καὶ σπανίων
προτερημάτων καὶ ἔχων ἔμφυτον φιλομάθειαν, ἀνέ-
πτυξε πρωῒμως τὰς ὀλίγας μὲν καὶ ἐγκυκλίους, ἀλλὰ
βασίμους καὶ ὑγιεῖς αὐτοῦ γνώσεις δι' ἐπιμόνου ἐνα-
σχολήσεως καὶ δι' ἐμβριθοῦς νοημοσύνης καὶ μελέτης,
οἵκοι παρὰ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ ἀναπληρώσας πολλὰ, πρὸς
ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων ἄλλοι εὐποροῦντες ἀπήρχοντο
εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Διότι ἐκ τούτων κάλλιστα ἤδη
κατενόησεν, ὅτι ἡ ἀληθὴς παιδεία καὶ σοφία κατέρ-
χεται ἄνωθεν παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, ἀρκεῖ
μόνον νὰ ἔχη τις ἀσάλευτον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸν
φόβον τοῦ Κυρίου καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ νὰ ἐκπλη-
ροῖ τὰς θείας αὐτοῦ ἐντολάς. Ναὶ, κατενόησε καλῶς τὸ
θεῖον ἐκεῖνο λόγιον· «Ἐπεθύμησας σοφίαν; διατήρη-
σον ἐντολάς, καὶ Κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν· σοφία γὰρ
καὶ παιδεία, φόβος Κυρίου». (Σοφ. Σειράχ. α. 26, 27).

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὰ μεγάλα τοῦ αἰοιδίου προτε-
ρήματα καὶ αἱ ἀρεταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ στενοχωρη-
θῶσιν ἐν τῇ στενῇ δι' αὐτὸν περιφερείᾳ τῆς ἄλλως φιλ-
τάτης αὐτῷ πατρίδος, ἀφ' οὗ μάλιστα κατὰ τὸ 1817
ἐχειροτονήθη καὶ διάκονος (μετονομασθεὶς ἀπὸ Ἐμ-
μανουὴλ Γεράσιμος)· διὸ μετὰ τοῦ ὁμοπάτριδος αὐτοῦ
τοῦ αἰοιδίου Ἀρτεμίου, ἐπισκόπου τότε Ἱερᾶς, ἀφι-
κνεῖται κατὰ τὸ 1819 εἰς Κωνσ/πολιν καὶ διέτριβε
παρ' αὐτῷ μέχρι τῶν παραμονῶν τοῦ μετ' ὀλίγον
ἐκραγέντος φοβεροῦ καὶ κινδυνώδους χειμῶνος εἰς τε
τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἡμέτερον Γένος! Ἄλλ' ὁ αἰεί-
μνηστος Γεράσιμος ἔμελλε σωτήρια διδάγματα νὰ
ἀντλήσῃ καὶ ἀπὸ τῶν θεοφιλῶν καὶ σοφῶν καὶ ἀρετῇ
καὶ εὐσεβείᾳ κεκοσμημένων ἀνδρῶν τῆς πολυάθλου
ἐκείνης ἐποχῆς, διὸ καὶ ἐτοιμάσας τὴν ἑαυτοῦ καρ-
δίαν, ἐταπείνωσε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
κατ' ἔχνος τὸν βίον ἐκείνων κατακολουθῶν. Ἐντεῦθεν
οὐδόλως ἐβράδυναν νὰ γνωσθῶσιν ἢ τε ἱκανότης καὶ
τὰ λαμπρὰ προτερήματα τοῦ νέου Γερασίμου παρὰ
τοῖς τότε τὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἰθύνουσι· διὸ,
ἀφ' οὗ ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Οἴκουμ. Πατριάρχης
Γρηγόριος ὁ Ε'. ὁ ἀναλαβὼν ἐν ταῖς χαλεπαῖς ἐκείναις
ἡμέραις τοὺς οἵακας τοῦ δεινῶς κυμαινομένου τῆς
Ἐκκλησίας σκάφους, κατεβιδάσθη τοῦ θρόνου, καὶ
ἀνηγορεύθη ὁ ἀπὸ Πισσιδεῖας Εὐγένειος, οὗτος προσ-
λαμβάνει τὸν Γεράσιμον παρ' ἑαυτῷ καὶ διορίζει αὐ-
τὸν δευτερεύοντα τοῦ Πατριαρχικοῦ τῆς Κ/πόλεως
θρόνου. Διὰ πικρῶν ὄντως δακρύων ἔκλαυσεν ὁ μακά-
ριος τὸν φοβερὸν καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
διαδραματισθέντα τοῦ Γρηγορίου θάνατον, ὅτε μι-

κροῦ δεῖν ἐγίνετο καὶ αὐτὸς θῦμα μετ' ἄλλων πολ-
λῶν, ἐὰν μὴ φθὰς ἀπεπήδα καὶ διεσώζετο ἔξω τῶν
Πατριαρχικῶν περιβόλων, τρέμων τὴν καρδίαν, πάσας
τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἀναθέμενος τῷ Θεῷ καὶ μετὰ δα-
κρύων καθ' ἑαυτὸν ἀνακράζων. «Φύλαξόν με, Κύριε,
ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα»! (ψαλμ. ιέ. 1). Διασωθεὶς δὲ θείᾳ
ὄντως δυνάμει καὶ χάριτι, καὶ ἐπὶ τινὰ καιρὸν εἰσέτι
διατελέσας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δευτερεύων,
προσελήφθη κατόπιν ὡς ἀρχιδιάκονος ὑπὸ τοῦ τότε
Νικοδημείας Παναρέτου. Ὅτε δὲ (τῷ 1827), συνεπεία
Ὑψηλῆς διαταγῆς τῆς Σ. Α. Κυβερνήσεως, ὅπως ἀπο-
σταλῇ ἀνὴρ συνετὸς καὶ ἱκανὸς εἰς Σάμον ἕνεκα τῶν
ἐπὶ τῆς νήσου ἀναφυσισῶν δυσχερειῶν κατὰ τὰς λυ-
πηρὰς ἐκεῖνας περιστάσεις, ἐξελέγη καὶ ἐστάλη ὁ ἀοί-
διμος εἰς τὴν δυσχερεστάτην ἀποστολὴν, κατώρθωσεν
ἐντὸς ὀλίγου διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου βαρύτητος τοῦ
ἑαυτοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν
πολιᾶς συνέσεως καὶ ἱκανότητος νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν
εἰρήνευσιν καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Σαμικοῦ λαοῦ, οὔτινος
δικαίως διὰ τῆς εἰρηνικῆς καὶ τιμίας αὐτοῦ διαγω-
γῆς ἐπεσπάσατο μεμεγάλως τὴν εὐνοίαν καὶ συμπά-
θειαν. Δικαίως τοίνυν ἐν πᾶσι τούτοις ἀπέδιδεν ἐγ-
καρδίους εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν τὸν εὐοδώσαντα
αὐτὸν, καὶ ἐπεκαλεῖτο συντονώτερον ἄρωγόν αὐτῷ
τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὡς γινώσκων, ὅτι «φόβος Κυρίου
δόξα καὶ καύχημα καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀγαλ-
λιάματος» (Σοφ. Σειραχ. α. 11).

Οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι
ταχέως γενόμενος ἐντρίβης καὶ ἱκανὴν προσκτησάμε-
νος ἐμπειρίαν διὰ τῆς καθημερινῆς διεξαγωγῆς πολυ-

ποικίλων καὶ σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων, καὶ διὰ σχέσεων καὶ συνεντεύξεων μετὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν τῆς εὐσεβοῦς ἐκείνης ἐποχῆς, πανταχοῦ διενεργῶν ἐπωφελῶς καὶ τὰ πάντα διὰ τῆς ἐμβριθοῦς αὐτοῦ νοημοσύνης καὶ φρονήσεως κατορθῶν, ἔφθασεν ὄντως εἰς μέτρον ἡλικίας, διακρινόμενος ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ὡς περικοσμούμενος διὰ πολλῆς τῆς εὐφυΐας καὶ φρονήσεως, διὰ μεμετρημένης σκέψεως καὶ κρίσεως, διὰ θαλασσίας συνέσεως καὶ δραστηριότητος, ἅτινα πάντα διὰ τῆς στερεῶς αὐτοῦ εἰς τὸν Θεὸν πίστεως ἀναζωπυρούμενα, παρίστων αὐτὸν ἱκανὸν καὶ πεπειραμένον καὶ ἄξιον, ἵνα ἀναβῇ εἰς τὴν ἀνωτάτην περιωπὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας. Διὸ τοῦ ἀοιδίου Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, εὐκλεῶς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον περικοσμοῦντος, συνοδικῇ ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ ἀνάγεται εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς Μητροπόλεως Πελαγονείας τῷ 1833 ἔτει καὶ εὐθὺς ἀπέρχεται εἰς τὴν ἄνωθεν κληρωθεῖσαν αὐτῷ ταύτην Ἐκκλησίαν, ἧς ὁ θρόνος προήχθη ἔνεκα τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ βαρύτητος καὶ σημασίας εἰς τὴν ἀμέσως μετὰ τοὺς δώδεκα τάξιν καὶ βαθμίδα. Καὶ λοιπὸν, ἐν ᾧ ἐν Κ|πόλει σφόδρα ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου καὶ παρὰ πάντων ἐξετιμῶντο αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ προτερήματα αὐτοῦ, ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐπαρχίᾳ ἐφέρετο, ὡς πατὴρ, πατρικῶς καὶ φιλοστόργως πρὸς τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ποίμνιον. Ἐπὶ ἐπταετίαν δὲ ὅλην ποιμαίνων μετὰ Χριστιανικῆς φρονήσεως καὶ ἀρρενωπῆς καὶ συνετῆς συμπεριφορᾶς τὴν ἐπαρχίαν Πελαγονείας καὶ παριστάμενος πανταχοῦ προσ-

τάτης καὶ ὑπερασπιστῆς τοῦ ἰδίου ποιμνίου, εὐλόγως ἐκέρδησε τὸν ἐγκάρδιον τούτου σεβασμὸν καὶ τὴν ὑϊκὴν ἀγάπην, καὶ ἀποχωρῶν ἐγκατέλιπε τὰς εὐνοϊκωτέρας ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀναμνήσεις, ὥστε ἡ ἀξιοπρεπὴς πολιτεία τοῦ αὐιδίμου Ἱεράρχου ἐφέρετο ὡς παράδειγμα καλοῦ καὶ συνετοῦ ποιμένου καὶ Ἱεράρχου ὑπὸ τε τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς ἐπαρχίας Πελαγωνείας καὶ ὑπὸ τῆς τοπικῆς διοικήσεως πρὸς τοὺς διαδεξαμένους αὐτόν. Καὶ ἀληθῶς λοιπὸν κατὰ τὸν ψαλμωδόν, «ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὠδήγησεν αὐτούς.» (Ψαλ. 77. 72.)

Παραλείποντες νὰ ἐξιστορήσωμεν τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν καὶ τῶν προστατευτικῶν εὐεργεσιῶν κατὰ τὸ ἑπταετὲς διάστημα τῆς ἐν Πελαγωνείᾳ Ἀρχιερατείας, παρατηροῦμεν, ὅτι καταλλήλως μετατίθεται εἰς τὴν τῆς Ἀνδριανουπόλεως Μητρόπολιν κατὰ τῷ 1840, ὡς χρήζουσαν τότε δραστικωτέρας ποιμαντορικῆς ἱκανότητος καὶ συνέσεως καὶ ἐμπειρίας· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐκτενέστερον καὶ σπουδαιότερον στάδιον ἐνεργείας ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὄντως θείας δεόμενον τῆς βοηθείας καὶ χάριτος διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ δυσχερείας, καὶ ἐπικαλεσάμενος ἀντιλήπτορα τὸν Θεόν, «τὸν δυνάμενον βοηθῆσαι,» παρεγίνετο προστάτης τῶν ἀδίκως πιεζομένων καὶ ἀδικουμένων, ἐφρόντιζε πατρικῶς περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ χριστιανικῆς μορφώσεως τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὅσον ἔτι συνεχώρουν αὐτῷ αἱ περιστάσεις, ἐμερίμνα περὶ τῆς ἱεροπρεπείας τοῦ κλήρου καὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν εὐαγῶν τῆς ἐπαρ-

χίας ναῶν καὶ παντοιοτρόπως ἀγωνιζόμενος ὡς πα-
τὴρ ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, κατέστη
πράγματι διὰ ταῦτα προσφιλὴς τοῖς πᾶσι καὶ σεβα-
στός. Ἡ πατρικὴ αὐτοῦ φωνὴ ὑπῆρχεν ἰσχυρὰ καὶ σε-
βαστῇ, οὐ μόνον παρὰ τῷ ἑαυτοῦ ποιμνίῳ, ἀλλὰ καὶ
παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἰσχύουσιν ἑτεροδόξοις καὶ τοῖς κρα-
τοῦσιν, οἵτινες ἐξαιρετικὰς ἀπένειμαν αὐτῷ τιμὰς
ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐκ μέρους τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυ-
βερνήσεως διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἱκανότητα καὶ νοη-
μοσύνην. Ὡστε ἀναντιρρήτως ἡ ἐν Ἀνδριανουπόλει
Ἀρχιερατεία αὐτοῦ ἀπέβη εὐκλεὴς καὶ ἀξιοζήλωτος,
διότι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀξιοπίστως μαρτυρεῖται, ὅτι
οἱ εὐσεβεῖς Ἀδριανουπολίται σώζουσι ζωηρὰ ἐν τῇ
μνήμῃ αὐτῶν τὰ ἔξοχα τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου προ-
τερήματα καὶ τὰς ποιμαντορικὰς καὶ εὐεργετικὰς αὐ-
τοῦ πράξεις, διὸ καὶ δικαίως, ὅτε προεβιβάσθη κατὰ
τὸ 1853, πατριαρχεύοντος τοῦ ἀοιδίου Γερμανοῦ,
καὶ ἀνέλαθεν ἐπαξίως τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου
τῆς Χαλκηδόνος τὴν ποιμαντορικὴν κυβέρνησιν, πάν-
τες μιᾷ καρδίᾳ ἐθρήνησαν τὴν στέρησιν καὶ ἀποχώ-
ρησιν τοῦ καλοῦ αὐτῶν ποιμένος! Διότι ὄντως «ἐ-
ποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ
ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὠδήγησεν αὐτούς.»

Ἀλλ' ὅμως μερικαὶ καὶ τοπικαί, οὕτως εἶπεῖν,
ἐφαίνοντο αἱ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην ἐνέργειαι καὶ πρά-
ξεις τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου. Χαλκηδόνος δὲ Μητρο-
πολίτης γενόμενος διετέλεσεν ἑκτοτε ἐπὶ πολὺ μέλος
τῆς διαρκῶς ἐνδημούσης Ἱερᾶς καὶ Ἀγίας Συνόδου,
ὡς εἷς τῶν δώδεκα πρώτων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Κων/πόλεως, καὶ ἐγένετο χρήσιμος διὰ τε

τῶν Χριστιανικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ διὰ τῶν περι-
κοσμοῦντων αὐτὸν προτερημάτων καὶ διὰ τῆς πρὸς
τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει καὶ τοῦ πλησίον
μερικῶς ἀγαθῆς προαιρέσεως. Πρὸ πάντων ὅμως ἔ-
χων τὴν μέριμναν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ Ἐκκλη-
σίας, αὐτὸς τε πολλάκις αὐτοπροσώπως ἐπεσκέπτετο
αὐτήν, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τῶν κατὰ καιροῦς αὐτοῦ
ἀντιπροσώπων, συμβουλευόντων καὶ παραινῶν τὰ βέλ-
τιστα, καταλλάττων τοὺς διαφωνοῦντας καὶ εἰς ὁμό-
νοιαν παρακαλῶν, προτρέπων πατρικῶς εἰς τὴν παι-
δείαν καὶ τὴν εὐσέβειαν τοὺς πάντας, πολλάκις δὲ
καὶ αὐστηρῶς φερόμενος δικαίῳ τῷ λόγῳ πρὸς τοὺς
παρεκτρεπομένους τῶν ἔργων τῆς εὐσεβείας. Ἐπαξίως
δ' ἐκτιμῶν τὴν ὀρθὴν καὶ βιωφελῆ παιδείαν καὶ τι-
μῶν τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους ἄνδρας, ἐπρο-
στάτευσε νέους οὐ μόνον ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ,
ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ δι' ἰδίων ἐξόδων φανερώς τε καὶ
ἐν κρυπτῷ, ὑποστηρίζων αὐτοὺς, καὶ συνεργῶν οὕτως
εἰς τὴν μόρφωσιν αὐτῶν καὶ ἀποκατάστασιν ἐν τῷ
βίῳ.

Ἐπὶ τεσσαράκοντα δὲ καὶ πέντε ἔτη ἀφωσιωμένος
λειτουργῶς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διατελέσας, διε-
κρίθη ὡς συνετώτατος καὶ ἱκανώτατος Ἱεράρχης ἐν
ἐκάστῃ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κυβερνηθεισῶν τριῶν ἐπαρ-
χιῶν καὶ διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ἀρετάς, τὰ σπάνια
πλεονεκτήματα καὶ τὴν πολυχρόνιον πεῖραν ἐπεσπά-
σατο δικαίως τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ ἰδίου
λαοῦ καὶ τῆς ἐν Κων/πόλει ὀρθοδόξου κοινωνίας, ἐφ' ᾧ
καὶ οὐ μόνον ἐτιμᾶτο καὶ ἡγαπᾶτο, ἀλλὰ καὶ ὡς μέ-
λος τῆς Ἱερᾶς καὶ Ἀγίας Συνόδου συχνότατα προσε-

καλεῖτο, συνεργῶν ἀείποτε δραστηρίως καὶ ἐπωφε-
λῶς διὰ τῆς ὑγιοῦς αὐτοῦ νοημοσύνης καὶ τῶν εὐσε-
βῶν φρονημάτων καὶ γνώσεων πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλη-
σίας οἰκοδομήν. Διὰ τοῦτο προκειμένων σπουδαίων
Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων πάντοτε ἠρωτᾶτο καὶ αἱ
γνώμαι τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου ἦσαν διὰ τὴν ὀρθότητα
αὐτῶν σεβασταί, ὥς ἀπορρέουσαι ἐκ τῶν ἀκηράτων
πηγῶν τῆς πατρῴας εὐσεβείας. Πολλάκις ἡμεῖς ἰδίους
ὥσιν ἠκούσαμεν τὰς εὐαγγελικὰς σκέψεις καὶ τοὺς
εὐσεβεῖς στοχασμοὺς τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου, εὐσεβῶς
περὶ διαφόρων ζητημάτων καὶ ὑποθέσεων ἀποφαινο-
μένου, καὶ πικρῶς πρὸ πάντων κατακρίνοντος τὸ
ἀντευαγγελικὸν πνεῦμα τοῦ αἰῶνος, ὅπερ ἐφοβεῖτο,
διότι ἔβλεπεν, ὅτι ἐν πολλοῖς εἰσώρμησεν ἐντὸς τῶν
σεπτῶν περιβόλων καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας!
Ἐχομεν χρέος, προσέθετε, καὶ καθῆκον ἱερὸν νὰ φυ-
λάξωμεν καθαρὰν τὴν θείαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως
καὶ εὐσεβείας παρακαταθήκην, «ἐκτρεπόμενοι τὰς
βεβήλους κenoφωνίας τῆς ψευδωνύμου γνώσεως» (β'.
Τιμ. 2. 20), διότι ὑποσκάπτουσι τῆς θρησκείας τὰ
θεμέλια!

Ἀλλὰ τί λέγω περὶ ἐμαυτοῦ; Ὑμεῖς, ὦ σεβασμί-
α τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Χριστοῦ χορεία, ὑμεῖς, οἱ ἐν πολ-
λοῖς καὶ πολλάκις συνδιασκεψάμενοι καὶ συμπονήσαν-
τες μετὰ τοῦ ἀοιδίου Ἱεράρχου, ὑμεῖς ἐπιμαρτυ-
ροῦντες τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου, ἀνομολογή-
σατε τὴν εἰλικρινῆ αὐτοῦ εἰς Θεὸν πίστιν καὶ ἀγά-
πην, τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν καὶ ἀφοσίωσιν, τὴν
ἀγαθὴν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς Ἐκκλησίας προαίρεσιν
καὶ πλεῖστα ἄλλα τοῦ προσφιλοῦς ἐν Χριστῷ ὑμῶν

(1) Παράθεσις της 22ης αὐγ. ἡ Πείρασις τοῦ ὁμοῦ ἐν Πάτραις τοῦ ἡ-
γεῖται ἐν τῇ ἐκείνῃ. Συγγ. Ἀγ. 6. 480 ἐν αὐτῇ. * 7^η αὐγ. 1867 μετὰ
τῇ παραθέσει τῆς 22ης αὐγ. 45. αὐτ. 539. ἐν αὐτῇ 4^η. 7^η αὐγ. 1871 ἐν αὐτῇ
48. αὐτ. 590. 7^η αὐγ. 1873 ἐν αὐτῇ 64. αὐτ. 633

καὶ κληρικοὺς, τοὺς τε κυβερνήσαντας εὐαγγελικῶς καὶ τοὺς νῦν εὐκλεῶς κυβερνῶντας τὴν ἱεράν τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὁλκάδα!

Ἄλλ' ἐπ' ἐσχάτων, καὶ περ μεγάλως τὸ σῶμα καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς πρὸ πολλοῦ ἐμφωλευούσης αὐτῷ χρονίας νόσου βρογχίτιδος, εἶχεν ὅμως ἀκεραίας μέχρι τέλους τὰς διανοητικὰς δυνάμεις καὶ προαισθανόμενος τὸ τέλος τοῦ βίου προσεγγίζον ἐκοινώνησε μετὰ ζεούσης πίστεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων εἰς ἐφ' ὅδιον ζωῆς αἰωνίου τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἔχων δὲ παρ' ἑαυτῷ φίλους ἐπιστηθίους καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν διατιθέμενος, προσεδόκα μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν πίστεως καὶ ἐλπίδος τὴν ὥραν, ὅπως πιών καὶ αὐτὸς τὸ κοινὸν τοῦ θανάτου ποτήριον καὶ μεθιστάμενος τῶν τῇ δε καὶ προσκαίρων, ἀπέλθῃ ἐκεῖσε ἄξιός καὶ δόκιμος, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ οὐρανίου ἀγωνοθέτου τὸν τῆς ἀθανασίας στέφανον! «Ὅτι δόκιμος γινόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς».

Οὕτω λοιπὸν, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως διεβίωσεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης, οὗ τινος τὸν θάνατον πενθοῦμεν καὶ οὗ τινος τὴν ψυχὴν ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς μετεκαλέσατο εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν! Ὁ μακρὸς ἐπὶ τῆς γῆς βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε μὲν πολupoίκιλος ἐν ταῖς ἐκάστοτε περιπετείαις, ἐπεσφραγίσθη δὲ δι' ἀκρανδάντου ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ψυχικῆς· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ προσκαίρου αὐτοῦ βίου ποῖά τινα διδάγματα πρέπει νῦν ἡμεῖς νὰ πορῖσθῶμεν; Τί διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος νὰ μιμώμεθα ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς ἀναστροφῆς τῶν ἡμε-

τέρων Ἱεραρχῶν καὶ ἡγουμένων; οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ τὴν πίστιν αὐτῶν, ἣν ἔχουσι πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν ἡμῶν. «Μνημονεύετε, λέγει, τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ἡμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν» (Ἑβρ. ιγ'. 7.). Ναὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐαγγελικὴν εὐσέβειαν ἃς ἔχομεν αἰετοῦ οἱ πάντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, διότι ἐὰν κατέχωμεν ταῦτα μέχρι θανάτου ἀσινῇ καὶ ἀδιαλώβητα ὑπὸ τοῦ φθοιροποιοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος καὶ τῆς ἐποχῆς, διασώζομεν ὄντως ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν τὸν φερέγγυον καὶ πολύτιμον ἀρχαῖον τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μελλούσης ζωῆς καὶ μακαριότητος! «Γένου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἀποκ. β'. 10.).

Τελευταῖον, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, πάντες ὅσοι παρηκολουθήσαμεν, κηδεύοντες τὸ σκῆνος τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου, δεῦτε ἀνυψώσωμεν τὰς χεῖρας καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρὸς τὸν Ὑψιστον καὶ ὁμοφώνως μετὰ τῶν σεβασμίων τῆς Ἐκκλησίας λειτουργῶν συνετεύσωμεν τὴν θείαν ἀγαθότητα ὑπὲρ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ἀναπαύσεως! Ναί! Δέσποτα Χριστέ βσιλεῦ, ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν, ἐπάκουσον τῆς ταπεινῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ συγχώρησον, ὡς ἀγαθὸς τῷ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντι πιστῷ δούλῳ σου Γερασίμῳ πᾶν ἁμάρτημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον! Ἀνάπαυσον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν κόλποις Ἀβραάμ μετὰ πάντων τῶν εὐχρεστησάντων σοι εὐσεβῶν ποιμένων καὶ Ἱεραρχῶν! Γένοιτο!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023844